

## **Utlåtande 2017:66 RVIII (Dnr 106-982/2016)**

### **Att låta äldre välja form för nattillsyn**

Motion (2016:68) av Ann-Katrin Åslund (L)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.  
Motion (2016:68) av Ann-Katrin Åslund om att låta äldre välja form för nattillsyn anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Föredragande borgarrådet Clara Lindblom** anför följande.

#### Ärendet

I motion (2016:68) att låta äldre välja form för nattillsyn yrkar Ann-Katrin Åslund (L) på att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och äldrenämnden i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder införa en rätt för mottagare av hemtjänst att välja nattillsyn via kamera. I motionen anføres att äldre ska ges möjlighet att själva välja om de vill ha nattillsyn i form av personliga besök, som idag, eller via en kamera som monteras i sovrummet.

#### Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Normalms stadsdelsnämnd, Pensionärernas Riksorganisation (PRO) och Sveriges Pensionärsförbund (SPF). PRO och SPF har inte inkommit med svar.

*Stadsledningskontoret* anser att frågan om att låta äldre välja nattillsyn bör hanteras inom ramen för arbetet med en smart och uppkopplad stad.

*Äldrenämndens* uppfattning är att den strategi för Stockholm som en smart och uppkopplad stad som föreslagits kommer underlätta utveckling och implementering av välfärdstekniska lösningar i stadens äldreomsorg.

*Farsta stadsdelsnämnd* anser att äldreförvaltningen bör utreda detta vidare innan beslut om att det ska vara en rättighet fattas.

*Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd* föreslår att en utredning tittar på flera alternativ än kameraövervakning, exempelvis sensorer som reagerar på rörelse eller förändringar i kroppstemperatur.

*Norrmalms stadsdelsnämnd* vill understryka vikten av att ett vidare resonemang förs kring samtycke och äldre med kognitiv svikt.

## Mina synpunkter

Välfärdsteknologi kan bidra till ökad trygghet, säkerhet, aktivitet och delaktighet i samhället. Genom att ta fram ett större utbud av välfärdsteknik, specifikt utformad för äldre, kan fler få ett mer självständigt liv högre upp i åldrarna. Ny teknik kan även förbättra arbetsvillkoren inom hemtjänsten och därmed höja kvaliteten på omvårdnaden. Den äldre och anhöriga kan med teknisk hjälp vara mer delaktiga och få större inflytande över hur vården och omsorgen ska utföras. Det är dock viktigt att den nya tekniken används på rätt sätt och på den äldres egna villkor.

Stockholms stad har ett pågående arbete med att utveckla och främja innovationer inom äldreomsorgsområdet genom ett flertal projekt. Stockholm Digital Care är ett femårigt EU-projekt med syfte att skapa tillväxt för företag i Stockholmsregionen som arbetar med välfärdsteknik. Även den nordiska innovationstävlingen Nordic Independent Living Challenge har bidragit till innovationsutveckling och äldrenämnden kommer under år 2017 att ha fortsatt kontakt med det nordiska nätverket och följa eventuella nya initiativ.

Att se över möjligheten att införa nattillsyn genom kamera eller genom andra former av tekniska lösningar i den äldres hem är i linje med det arbete som redan pågår. Utvecklingen på området går snabbt framåt och det finns redan tekniska alternativ till kamera på marknaden som behöver övervägas.

När Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad implementeras under år 2017 kommer utvecklingen av välfärdsteknik inom äldreomsorgen ingå i stadens övriga arbete med att göra Stockholm till världens smartaste stad.

## Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2016:68) Att låta äldre välja form för nattillsyn av Ann-Katrin Åslund (L)

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Reservation** anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:68) av Ann-Katrin Åslund (L) om att låta äldre välja form för nattillsyn bifalls.
2. Därutöver anføres följande.

Den tekniska utvecklingen ger större möjligheter för äldre att välja själva. De äldre som har nattillsyn via hemtjänsten bör få välja om de vill fortsätta ha det genom personliga besök, som idag, eller via att en kamera eller liknande utrustning monteras i sovrummet.

Självklart måste de tekniska, juridiska och ekonomiska detaljerna redas ut. Det rör exempelvis vem som ansvarar för att bekosta, tillhandahålla och installera den tekniska utrustningen. Men om andra kommuner kan genomföra den här typen av valfrihetsreform så kan Stockholm göra det också.

Digitala och elektroniska tjänster är framtiden inom omsorgssektorn, som ett komplement till det personliga möte som endast kan ske människor emellan. Stockholm måste öka ambitionsnivån när det kommer till digital utveckling.

Alliansen prioriterar reformer som stärker välfärdens kärna och ger den enskilde större självbestämmande. Att göra det möjligt att välja nattillsyn på distans låter varje brukare hitta den form som passar för just honom eller henne, och ökar därmed kvaliteten i omsorgen.

Vi välkomnar att det, som föredragande borgarrådet påpekar, pågår ett omfattande arbete med digital utveckling inom äldreförvaltningen. Förutsättningarna bör därför finnas att bifalla motionen och uppdra åt kommunstyrelsen och äldrenämnden att förbereda införandet av en rätt att välja nattillsyn.

**Kommunstyrelsen** delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2016:68) av Ann-Katrin Åslund om att låta äldre välja form för nattillsyn anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 8 mars 2017

På kommunstyrelsens vägnar:  
K A R I N W A N N G Å R D

Clara Lindblom

*Ulrika Gunnarsson*

**Reservation** anfördes av Cecilia Brinck, Johanna Sjö, Jonas Nilsson och Lars Jilmstad (alla M) och Lotta Edholm (L) och Karin Ernlund (C) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

**Ersättaryttrande** gjordes av Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

## Remissammanställning

### Ärendet

I motion (2016:68) att låta äldre välja form för nattillsyn yrkar Ann-Katrin Åslund (L) på att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och äldrenämnden i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder införa en rätt för mottagare av hemtjänst att välja nattillsyn via kamera. I motionen anförs att äldre ska ges möjlighet att själva välja om de vill ha nattillsyn i form av personliga besök, som idag, eller via en kamera som monteras i sovrummet.

I motionen framförs att äldreförvaltningen i sin redovisning av projektet ”Utveckling av hemtjänst” berör frågan om tillsyn via kamera. Ann-Katrin Åslund (L) skriver att Liberalerna välkomnar att äldreförvaltningen redan börjat tänka i dessa banor men betonar att digital utveckling för stärkt egenmakt kräver politiskt ledarskap.

Liberalerna motionerar därför nu om att Stockholms stad ska införa valfrihet när det gäller form för nattillsyn efter att de tekniska, juridiska och ekonomiska detaljerna har utträts. Motionären menar att om andra kommuner kan genomföra den här typen av valfrihetsreform så kan Stockholm göra det också.

### Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Normalms stadsdelsnämnd, Pensionärernas Riksorganisation (PRO) och Sveriges Pensionärsförbund (SPF). PRO och SPF har inte inkommit med svar.

### Stadsledningskontoret

**Stadsdelsledningskontoret** tjänsteutlåtande daterat den 14 november 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar motionärens synpunkt om vikten av att det bedrivs ett digitalt förnyelsearbete i snabb takt.

Under 2016 har det pågått ett arbete med att ta fram en gemensam viljeriktning för att utveckla stadens digitala lösningar. Detta arbete har resulterat i styrdokumentet *Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad*. Strategin har varit ute på

remiss under hösten 2016 och förväntas beslutas av kommunfullmäktige i början av 2017. Målsättningen är att Stockholm ska bli världens smartaste stad.

Under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar att anta *Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad* kommer implementeringen påbörjas under 2017. Stadsledningskontoret anser att frågan om att låta äldre välja nattillsyn bör hanteras inom ramen för arbetet med en smart och uppkopplad stad.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att Ann-Katrin Åslunds (L) *Motion om att låta äldre välja form för nattillsyn* anses besvarad med vad som sagts i detta tjänsteutlåtande.

## **Äldrenämnden**

**Äldrenämnden** beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2016 att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

*Reservation* anfördes av Sofia Modigh (KD) Dennis Wedin m.fl. (alla M) och Ann-Katrin Åslund (L), *bilaga 1*.

**Äldreförvaltningens** tjänsteutlåtande daterat den 7 oktober 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Precis som Ann-Katrin Åslund (L) skriver i sin motion är välfärdsteknik i hemmet en högst aktuell fråga inom äldreförvaltningen. Det bedrivs för närvarande flera projekt som bland annat finansieras med EU-medel i syfte att utveckla användandet av och kunskapen om olika former av digital teknik. Målsättningen är att staden ska kunna erbjuda olika tekniska lösningar, bl.a. som ett komplement till hemtjänstinsatser i form av biståndsbedömda insatser.

När det gäller nattillsyn specifikt finns det idag, förutom tillsyn via kamera, andra former av tekniska lösningar t.ex. rörelsesensorer på marknaden. Förutom att utreda vilken/vilka tekniska lösningar som ska erbjudas måste det också beslutas om organiseringsformer, ersättningsmodeller, avgifter etc. Enligt äldreförvaltningens uppfattning kommer den strategi för Stockholm som en smart och uppkopplad stad som föreslagits underlätta utveckling och implementering av välfärdstekniska lösningar i stadens äldreomsorg. Strategin tydliggör hur verksamheter och nämnder ska arbeta proaktivt med den digitala utvecklingen i staden.

## **Farsta stadsdelsnämnd**

**Farsta stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 15 november 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

*Reservation* anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (alla M) och Peter Öberg (L), *bilaga 1*.

*Ersättaryttrande* gjordes av Niklas Dahlgren (C) och Lars Hultkvist (KD) som instämde i Moderaternas och Liberalernas reservation.

**Farsta stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande daterat den 20 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Utvecklingen av välfärdsteknologi är en viktig framtidsfråga för att höja kvaliteten i vården för de äldre och för att nyttja de samlade resurserna på bästa möjliga sätt. Dock är det viktigt att införandet av teknik görs varsamt med hänsyn till personlig integritet, valfrihet och lagstiftning. Det är också viktigt att staden tar ett helhetsgrepp kring teknikutvecklingen och att det görs samlat inom äldreomsorgen i ett samarbete mellan äldrenämnd och stadsdelsnämnder för att få en likställighet och ett effektivt resursutnyttjande. Förvaltningen anser att äldreförvaltningen bör utreda detta vidare innan beslut om att det ska vara en rättighet fattas.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

### **Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd**

**Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 20 oktober 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss.

*Reservation* anfördes av Helena Jäderlund Eckardt m.fl. (alla L), Bo Arkelsten m.fl. (alla M) och tjänstgörande ersättare Bertil Pelland (C), *bilaga 1*

*Ersättaryttrande* gjordes av Carina Franke (KD) som instämde med Liberalernas, Moderaternas och Centerpartiets reservation.

**Hässelby-Vällingbys stadsdelsförvaltning** tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att hitta nya lösningar för att öka möjligheten till individuella lösningar och underlätta för personer med tillsynsbehov att kunna bo kvar hemma.

Förvaltningen ser positivt på att utveckla insatser inom hemtjänsten och är positiv till att äldreförvaltningen ser över förutsättningarna för att eventuellt kunna bevilja

olika former av välfärdsteknik i hemmet som en form av bistånd. Förvaltningen anser att det är viktigt att följa utvecklingen och se vilka olika alternativ som finns för att tillgodose individens behov av tillsyn eller andra insatser.

Förvaltningen föreslår att en utredning tittar på flera alternativ än kameraövervakning, exempelvis sensorer som reagerar på rörelse eller förändringar i kroppstemperatur. En rörelsedetektor som larmar när en person lämnar lägenheten kan vara ett alternativ till kameraövervakning eller personligt besök.

Förvaltningen vill framhålla att det är viktigt att klargöra vilka gränsdragningar som gäller för kostnader och ansvar för nya typer av insatser. Exempelvis vilka kostnader som individen, beställaren och utföraren ska stå för när det gäller den tekniska utrustningen och ersättningen till hemtjänstutförare som svarar på larm som utlösts av kamera eller sensorer. De juridiska aspekterna och integritetsaspekterna måste utredas noga för att brukaren, dess anhöriga samt beställare och utförare ska känna sig trygga med nya typer av insatser.

## **Normalms stadsdelsnämnd**

**Norrmalms stadsdelsnämnd** beslutade vid sitt sammanträde den 17 november 2016 att remissen bevaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

*Reservation* anfördes av Petra Gardos Ek m.fl. (alla M) och Olov Lindquist (L), *bilaga 1*.

**Normalms stadsdelsförvaltning** tjänsteutlåtande daterat den 18 oktober 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar tekniska lösningar som syftar till att ge äldre större självständighet och bevara deras integritet. Detta är i linje med det digitaliseringsarbete som redan pågår i staden. I nuläget finns dock ingen plan på att införa natttillsyn via kamera, enligt äldreförvaltningen. Förvaltningen ser dock gärna att projekt kring detta startas inom snar framtid.

Natttillsyn via kamera har redan prövats i Göteborg, Järfälla och Varberg med gott resultat. Enligt hjälpmedelsinstitutets rapport "Nattfrid?" har de äldre som prövat detta varit positiva då de inte blivit störda av personliga besök.

Natttillsyn via kamera kan självfallet aldrig ersätta fysisk assistans eller mänsklig kontakt. Förvaltningen vill understryka vikten av att ett vidare resonemang förs kring samtycke och äldre med kognitiv svikt. Natttillsyn via kamera får inte kränka den enskildes integritet som den syftar till att uppnå. En fördel med digital övervakning är att hemtjänstpersonal inte behöver störa den enskilde under natten om det inte behövs. Med dagens teknik behöver inte integriteten bli ett problem. Tekniken gör det möjligt



att följa rörelser och fånga upp situationer som avviker från det normala för personen. Individen har kvar sin integritet men får tryggheten i att få hjälp när så behövs. Med digital övervakning så kan vård- och omsorgspersonalen ha regelbunden översyn över individen mot när det är fysiska besök sker det bara någon eller några gånger per natt.

Det är även viktigt att den personal som tittar i kameran har vård- och omsorgskompetens och känner personen väl då snabba bedömningar behöver göras utan möjlighet att ta del av det sociala sammanhang som ett personligt besök möjliggör.

Vidare vill förvaltningen betona vikten av att frågor kring tillgänglig support och teknisk säkerhet utarbetas.

I enlighet med ovanstående anser förvaltningen att natttillsyn via kamera kan utgöra ett gott komplement i tillsyn av vissa äldre.

## Reservationer m.m.

### Äldrenämnden

*Reservation* anfördes av Sofia Modigh (KD) Dennis Wedin m.fl. (alla M) och Ann-Katrin Åslund (L), enligt följande.

Den tekniska utvecklingen ger större möjligheter för äldre att välja själva. De äldre som har natttillsyn via hemtjänsten bör få välja om de vill fortsätta ha det genom personliga besök, som idag, eller via att en kamera eller liknande utrustning monteras i sovrummet.

Självklart måste de tekniska, juridiska och ekonomiska detaljerna redas ut. Det rör exempelvis vem som ansvarar för att bekosta, tillhandahålla och installera den tekniska utrustningen. Men om andra kommuner kan genomföra den här typen av valfrihetsreform så kan Stockholm göra det också.

Digitala och elektroniska tjänster är framtiden inom omsorgssektorn, som ett komplement till det personliga möte som endast kan ske människor emellan. Stockholm måste öka ambitionsnivån när det kommer till digital utveckling.

Vi allianspolitiker i äldrenämnden prioriterar reformer som stärker välfärdens kärna och ger den enskilde större självbestämmande. Att göra det möjligt att välja natttillsyn på distans låter varje brukare hitta den form som passar för just honom eller henne, och ökar därmed kvaliteten i omsorgen.”

### Farsta stadsdelsnämnd

*Reservation* anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (alla M) och Peter Öberg (L) enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen.

### Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

*Reservation* anfördes av Helena Jäderlund Eckardt m.fl. (alla L), Bo Arkelsten m.fl. (alla M) och tjänstgörande ersättare Bertil Pelland (C) enligt följande.

Den tekniska utvecklingen ger större möjligheter för äldre att välja själva. De äldre som har natttillsyn via hemtjänsten bör få välja om de vill fortsätta ha det genom personliga besök, som idag, eller via att en kamera eller liknande utrustning monteras i sovrummet.

Självklart måste detta utredas ordentligt för att de tekniska, juridiska och ekonomiska detaljerna redas ut ordentligt. Det rör exempelvis vem som ansvarar för att bekosta, tillhandahålla och installera den tekniska utrustningen. Men om andra kommuner kan genomföra den här typen av valfrihetsreform så kan Stockholm göra det också.

Digitala och elektroniska tjänster är framtiden inom omsorgssektorn, som ett *komplement* till det personliga möte som endast kan ske människor emellan. Stockholm måste öka ambitionsnivån när det kommer till digital utveckling.

Vi liberaler prioriterar reformer som stärker välfärdens kärna och ger den enskilde större självbestämmande. Att göra det möjligt att välja natttillsyn på distans låter varje brukare hitta den form som passar för just honom eller henne, och ökar därmed kvaliteten i omsorgen.

## **Norrmalms stadsdelsnämnd**

*Reservation* anfördes av Petra Gardos Ek m.fl. (alla M) och Olov Lindquist (L), enligt följande.

Den tekniska utvecklingen ger större möjligheter för äldre att välja själva. De äldre som har natttillsyn via hemtjänsten bör få välja om de vill fortsätta ha det genom personliga besök, som idag, eller via att en kamera eller liknande utrustning monteras i sovrummet.

Självklart måste de tekniska, juridiska och ekonomiska detaljerna redas ut. Det rör exempelvis vem som ansvarar för att bekosta, tillhandahålla och installera den tekniska utrustningen. Men om andra kommuner kan genomföra den här typen av valfrihetsreform så kan Stockholm göra det också.

Digitala och elektroniska tjänster är framtiden inom omsorgssektorn, som ett komplement till det personliga möte som endast kan ske människor emellan. Stockholm måste öka ambitionsnivån när det kommer till digital utveckling.

Vi prioriterar reformer som stärker välfärdens kärna och ger den enskilde större självbestämmande. Att göra det möjligt att välja natttillsyn på distans låter varje brukare hitta den form som passar för just honom eller henne, och ökar därmed kvaliteten i omsorgen. Det är ett av våra handfasta löften till stockholmarna, istället för majoritetens diffusa symbolpolitik